



Sectoraanpak arbozorg bij garagebedrijven in 2020

Resultaten van een intensieve voorlichtings- en handhavingaanpak om de naleving van arbozorgbepalingen te verhogen

De Inspectie SZW heeft van juni tot december 2020 de ‘Sectoraanpak Arbozorg’ in garagebedrijven uitgevoerd. Dit project richtte zich op de naleving van arboverplichtingen en de drie belangrijke arbeidsrisico’s bij garagebedrijven. Met deze factsheet doet de Inspectie op hoofdlijnen verslag van de door haar verrichte activiteiten en bereikte resultaten.

1. Doel en aanleiding project

De Inspectie SZW ziet toe op het [arbobeleid](#) dat werkgevers voeren. Dit onderwerp heeft voor de Inspectie prioriteit. Een goed arbobeleid vermindert namelijk de kans op (ernstige) bedrijfsongevallen en het ontstaan van beroepsziekten. Werkgevers zijn verplicht om concreet arbobeleid te voeren zodat werknemers veilig en gezond kunnen werken. Belangrijke en verplichte onderdelen van arbobeleid zijn de Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E), het plan van aanpak en het basiscontract met een arbodienst of arbodeskundige.

In een RI&E staat welke risico’s er binnen het bedrijf zijn ten aanzien van de veiligheid en gezondheid van werknemers. Voortvloeiend uit deze inventarisatie moet een plan van aanpak worden opgesteld met daarin de maatregelen die genomen zullen worden om de risico’s aan te pakken. Iedere werkgever moet daarnaast beschikken over een eigen overeenkomst met een arbodienst of bedrijfsarts: het basiscontract. In het basiscontract staan werkafspraken voor de taken waarvoor de werkgever zich volgens de Arbowet moet laten bijstaan door kerndeskundigen. Deze documenten samen vormen de basis voor gezond en veilig werk.

Het doel van de sectoraanpak arbozorg bij garagebedrijven was om ervoor te zorgen dat garagebedrijven beschikken over een adequate risico inventarisatie- en evaluatie (RI&E), een bijbehorende plan van aanpak en een basiscontract met een arbodienst of arbodeskundige, om gezonder en veiliger te gaan werken.

Uit het monitoronderzoek Arbo in bedrijf¹ blijkt dat vooral kleine bedrijven met minder dan 25 medewerkers hun arbobeleid vaak onvoldoende hebben uitgewerkt. Daarnaast gebeuren er in kleinere bedrijven relatief vaker ernstige ongevallen. De Inspectie selecteerde daarom een sector met een groot percentage MKB bedrijven en een lage naleving op de arbozorgverplichtingen, die zich tevens kenmerkt door grote arbeidsrisico’s. Zo kwamen de garagebedrijven naar boven.

Vanwege de coronacrisis was de werkwijze van de Inspectie SZW anders dan gebruikelijk. De controles op de naleving van arbozorg zijn vooral schriftelijk uitgevoerd. Waar nodig heeft een fysieke inspectie plaatsgevonden conform de overheidsrichtlijnen.

2. De aanpak

De aanpak bestond uit een combinatie van voorlichting en handhaving, waarbij de Inspectie werkgevers ruimte gaf om zaken op orde te brengen. Het was nadrukkelijk de bedoeling om werkgevers bewust te maken van het belang van arbozorg en niet enkel te handhaven op het hebben van de verplichte documenten.

De aanpak bestond uit:

1. Een voorlichtingscampagne over het belang van arbozorg
2. Administratieve controles van de RI&E, het plan van aanpak en het basiscontract
3. Fysieke inspecties (bedrijfsbezoeken) bij werkgevers die niets opstuurden

¹ In Arbo in bedrijf 2018 staan de nationale kerncijfers over de naleving van de Arbeidsomstandighedenwet door bedrijven.

Het project startte met een voorlichtingscampagne in samenwerking met de brancheorganisaties Focwa, Bovag, Stiba en samenwerkingsverband OOMT. De brancheorganisaties stuurden brieven naar leden en Focwa organiseerde een informatief webinar. De Inspectie voerde tegelijkertijd een LinkedIn campagne gericht op garagehouders en verstuurde een persbericht. Ook stuurde de Inspectie aankondigingsbrieven naar ruim 2.500 MKB garagebedrijven. In de aankondigingsbrief werd het inspectieproject aangekondigd en uitgelegd hoe de werkgever aan zijn verplichtingen voldoet. Om de naleving makkelijker te maken, bevatte de brief links naar relevante hulpmiddelen zoals de zelfinspectietool, branche-RI&E's en de arbocatalogus van de sector.

Vier weken na de aankondigingsbrief, verstuurde de Inspectie verzoekbrieven naar 431 garagebedrijven. Deze werkgevers werden verzocht om via een online webportaal hun RI&E, plan van aanpak en basiscontract ter beoordeling bij de Inspectie aan te leveren.

Na het verstrijken van de inlevertermijn beoordeelden inspecteurs de ingezonden documenten. Zij controleerden onder andere of de RI&E getoetst is door een kerndeskundige, of het plan van aanpak maatregelen bevat met realistische termijnen en of het basiscontract de verplichte elementen bevat. De RI&E's zijn bovendien beoordeeld op de volgende drie veelvoorkomende risico's in de sector:

1. Fysieke belasting
2. Machineveiligheid
3. Gevaarlijke stoffen, te weten Dieselmotoremissie (DME)

Afhankelijk van de administratieve beoordeling gingen de inspecteurs al dan niet over tot handhaving. Werkgevers die geen documenten toestuonden zijn door inspecteurs bezocht en waar nodig boeet. Het volgende hoofdstuk beschrijft de resultaten van de voorlichtings- en handhavingsactiviteiten.

3. Voorlichtings- en handhavingsresultaten

Voorlichtingsresultaten

Uit de resultaten van de LinkedIn campagne blijkt dat de doelgroep goed is bereikt. De uitingen zijn 7.106 keer weergegeven bij een doelgroep van 2.200 LinkedIn-leden. Van de beoogde doelgroep heeft 38 procent doorgelikt naar de zelfinspectietool waarnaar de campagne verwees. Het aantal bezoekers op de Zelfinspectietool 'Gezond en veilig werken' bedroeg 844.

Een ander opvallend resultaat is dat 255 (67%) werkgevers hun RI&E opstelden na de datum waarop ze door de Inspectie zijn aangeschreven. Dit duidt erop dat de actieve aandacht van de Inspectie en de branche zijn vruchten afwerpt.

Handhavingsresultaten

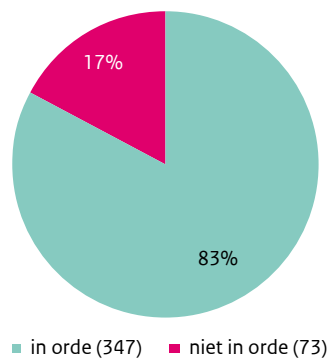
De Inspectie controleerde de documenten van 420 van de 431 aangeschreven garagebedrijven. Elf werkgevers vielen om verschillende redenen af, bijvoorbeeld omdat zij failliet waren of geen werknemers in dienst hadden. Van de 420 werkgevers zijn

391 werkgevers schriftelijk gecontroleerd en 29 werkgevers zijn fysiek bezocht door een inspecteur omdat zij geen documenten instuurden.

Uit de documentencontrole bleek dat het merendeel van de garagebedrijven (83%) hun RI&E, plan van aanpak en basiscontract op orde had na de voorlichtingscampagne. Slechts 17% van de bedrijven voldeed niet aan de eisen en daar is als sluitstuk van het project gehandhaafd. De ingezette instrumenten bij de 73 overtredende bedrijven zijn 76 waarschuwingsbrieven, 12 boeterapporten, 1 CKI-waarschuwing en 1 eis.

Figuur 1 Totaal aantal geïnspecteerde garagebedrijven met documenten in orde/niet in orde

Aantal geïnspecteerde garagebedrijven (N=420)



Onderwerpen waarop is gehandhaafd

Het meest is gehandhaafd op onvolledige plannen van aanpak (51x), waarbij in de meeste gevallen er geen concrete maatregelen zijn benoemd bij de termijnen. Er zijn 29 bedrijfsbezoeken afgelegd waarbij 8 overtredingen zijn geconstateerd waarbij het vaakst is gehandhaafd op het ontbreken van de RI&E (5x). De rest van de overtredingen is geconstateerd met de documentencontrole. Tabellen 2, 3 en 4 beschrijven de aard van de geconstateerde overtredingen.

Tabel 2 Geconstateerde overtredingen in de RI&E en het plan van aanpak

| Onderwerpen waarop een instrument is ingezet | Aantal |
|--|-----------|
| Het niet hebben van een schriftelijke RI&E | 2 |
| Onvolledige RI&E | 7 |
| Het niet hebben van een plan van aanpak | 2 |
| Termijnen van maatregelen genoemd in het plan van aanpak | 39 |
| RI&E zo dikwijls als nodig aanpassen | 1 |
| Totaal | 51 |

Tabel 3 Geconstateerde overtredingen in het basiscontract

| Onderwerpen waarop een instrument is ingezet | Aantal |
|--|-----------|
| Toetsen en adviseren RI&E door gecertificeerde deskundige (dienst) | 9 |
| Uitvoeren (P)AGO/aanstellingskeuring door gecertificeerde deskundige of bedrijfsarts | 1 |
| Voor de werknemers doeltreffende toegang tot de bedrijfsarts voor consultatie | 2 |
| Bedrijfsarts in gelegenheid iedere arbeidsplaats in het bedrijf te bezoeken | 1 |
| De bedrijfsarts honoreert een verzoek van de werknemer om second opinion | 8 |
| Het niet hebben van een op schrift gestelde overeenkomst met deskundige personen | 7 |
| De personen die bijstand verrichten, werken nauw samen met en adviseren preventiemedewerker, de OR of de PVT | 1 |
| In contract niet opgenomen hoe gecertificeerde deskundigen uitvoering horen te geven aan verrichtingen. | 1 |
| Totaal | 30 |

Tabel 4 Overige geconstateerde overtredingen tijdens fysieke inspecties

| Onderwerpen waarop een instrument is ingezet | Aantal |
|---|----------|
| Blootstelling beperken d.m.v. adequate arbeidsmiddelen | 1 |
| Schriftelijk bewijs keuring arbeidsmiddelen aanwezig op arbeidsplaats en tonen aan AI | 1 |
| Totaal | 2 |

4. Bevindingen uit beoordeling RI&E, Plan van aanpak en basiscontract

In totaal zijn 382 RI&E's, 381 plannen van aanpak en 383 basiscontracten schriftelijk beoordeeld. Dit hoofdstuk beschrijft enkele opmerkelijke bevindingen uit de administratieve beoordeling van de documenten.

Bevindingen RI&E en plan van aanpak

In het algemeen beoordelen de inspecteurs de kwaliteit van de RI&E's als voldoende. Het feit dat een werkgever gebruik maakt van een branche RI&E (bijna 90%) draagt bij aan dit oordeel; evenals het feit dat de werkgevers aan alle onderdelen van de RI&E aandacht besteden. 17% van de RI&E's zijn matig of onvoldoende bevonden, onder andere omdat de arbeidsrisico's onvoldoende zijn toegelicht of omdat de RI&E verouderd is. Er is gebruik gemaakt van de branche RI&E voor personenautobedrijven (269), bedrijfsauto's (24), carrosseriebranche (16) en anders (28). De overige (45) RI&E's zijn door werkgevers zelf opgesteld.

Het algemene oordeel over de kwaliteit van de bijbehorende plannen van aanpak is ook positief. Een kleine 9% van de plannen – van met name kleinere werkgevers – is van matige of onvoldoende kwaliteit, omdat er bijvoorbeeld geen termijnen zijn opgenomen bij de maatregelen.

De beoordeling van de arbozorgdocumenten was tevens gericht op de drie meest voorkomende risico's bij garagebedrijven: fysieke belasting, machineveiligheid en gevaarlijke stoffen (DME). Er is gekeken of de werkgevers deze risico's uitwerken in de RI&E en het plan van aanpak, bijvoorbeeld door knelpunten te benoemen en maatregelen in de tijd weg te zetten. Werkgevers benoemen vrijwel allemaal de drie arbeidsrisico's in hun RI&E. Uit de analyse blijkt dat er in veel mindere mate aandacht is voor het uitwerken van knelpunten. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat in de meeste gevallen (tussen de 75% – 85%) er al maatregelen zijn getroffen en de risico's zijn beheerst.

Dit project is gestart toen in Nederland de COVID-19 besmettingen opliepen en het kabinet maatregelen en richtlijnen aankondigde. Bij het naleven van deze richtlijnen wordt beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers. In dit project is geïnventariseerd in hoeverre werkgevers ten tijde van het project aandacht besteedden aan COVID-19 maatregelen in de RI&E en het plan van aanpak. Van de beoordeelde werkgevers heeft meer dan de helft (55%) COVID-19 als risico opgenomen in de RI&E. Slechts 12% heeft COVID-19 maatregelen benoemd in het plan van aanpak.

Bevindingen basiscontract

Iedere werkgever moet beschikken over een basiscontract met een arbodienst of bedrijfsarts. De werkgever is zelf verantwoordelijk voor de inhoud van het contract. In het basiscontract moeten minimaal de volgende zaken geregeld zijn:

- Ziekteverzuimbegeleiding
- Toetsen van en adviseren over de RI&E
- Periodiek arbeidsgezondheidskundig onderzoek (PAGO)
- Aanstellingskeuring
- Toegang tot de bedrijfsarts
- Overleg met OR en de preventiemedewerker
- Werkplekbezoek door de bedrijfsarts
- Second opinion voor werknemers
- Klachtenprocedure voor de dienstverlening door de bedrijfsarts
- Melden beroepsziekten: hier moet een bedrijfsarts tijd aan kunnen besteden
- Advisering over preventie aan de werkgever

De meeste werkgevers kozen voor een contract met een externe arbozorgdeskundige en/of een contract via indirecte contractering ingekocht bij een verzekeringsbedrijf of verzuimbureau. Zij maken gebruik van de zogenaamde vangnetregeling.

Een basiscontract is voldoende bevonden als het alle elementen bevat of als alle elementen zijn verzekerd en/of ingekocht. Een belangrijk onderdeel van het basiscontract is verzuimbegeleiding, omdat het ontbreken hiervan direct beboetbaar is. Hier is geen enkele keer op gehandhaafd, wat betekent dat in alle beoordeelde basiscontracten er aandacht is voor dit onderdeel.

Uit de controle blijkt dat een grote meerderheid van de basiscontracten (ruim 90%) compleet is. Het algemene oordeel is ook dat de basiscontracten van voldoende kwaliteit zijn. De inspecteurs die het basiscontract als onvoldoende beoordelen noemen vooral dat niet alle elementen zijn opgenomen. Soms was onduidelijk of en hoe een verplicht element wordt afgenomen. Dat geldt vooral voor het overleg met de OR of preventiemedewerker, de klachtenprocedure en het nemen van preventieve maatregelen. In de gevallen waar basiscontracten niet alle elementen bevatten is door inspecteurs gehandhaafd.

5. Conclusie

Een algemene conclusie is dat dit project positieve uitkomsten en resultaten laat zien. Van de 420 beoordeelde garagehouders hebben 347 werkgevers (ruim 80%) in orde bevonden RI&E's en plannen van aanpak opgestuurd. Voor het basiscontract geldt dit voor 359 werkgevers (ruim 90%). Het lijkt erop dat de acties van de Inspectie en de brancheorganisaties voor de werkgevers in deze sector de aanleiding zijn geweest om hun arbozorgdocumenten op orde te brengen.

Samengevat heeft de sectoraanpak arbozorg geleid tot:

- Een effectieve samenwerking tussen Inspectie SZW en de brancheorganisaties.
- Verschillende initiatieven vanuit de branche om werkgevers te informeren en te stimuleren tot een duidelijke verbetering en/of naleving van de arbozorgverplichtingen.
- Meer aandacht in de sector voor het belang van arbobeleid en goede arbeidsomstandigheden.
- Een verbetering van de naleving van de arbozorgverplichtingen door garagebedrijven; meer garagebedrijven beschikken nu over een RI&E, een plan van aanpak en een basiscontract.
- Een verbetering van de kwaliteit van de arbozorgdocumenten op de door de Inspectie gecontroleerde punten.
- Verbeterde arbeidsomstandigheden binnen de bedrijven die naar aanleiding van het project arbeidsrisico's inventariseren en beheersmaatregelen treffen. Alsook binnen de bedrijven die meer aandacht besteden aan preventie van ziekte en ongevallen door het afnemen van een basiscontract.

Uit de bereikte resultaten blijkt dat de mix van voorlichting, samenwerking met de branche en een combinatie van administratieve en fysieke controles een effectieve bijdrage levert aan de naleving van arbozorgverplichtingen.

Inspectieaandacht voor arbozorg blijft ten alle tijden noodzakelijk, ook na de afronding van het inspectieproject. Voor de Inspectie SZW is arbozorg een prioritair inspectieonderwerp dat onderdeel is van alle inspecties op arbeidsomstandigheden en in ongevals-onderzoek. Daarnaast blijft de Inspectie inzetten op arbozorg in sectoren waar extra aandacht nodig is.

Dit is een uitgave van:

Inspectie SZW

De Inspectie SZW maakt deel uit van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

© Rijksoverheid | april 2021